

2. søndag i fasten

Salmevalg

Som tørstige hjort monne skrige, 410

Dommer over levende og døde, 276

Kvindelil, din tro er stor, 158

De dybeste lag i mit hjerte, 28

Til himlene rækker din miskundhed, Gud, 31

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

Jesus gik bort derfra og drog til områderne ved Tyrus og Sidon. Og se, en kana'anæisk kvinde kom fra den samme egn og råbte: "Forbarm dig over mig, Herre, Davids søn! Min datter plages slemt af en dæmon." Men han svarede hende ikke et ord. Og hans disciple kom hen og bad ham: "Send hende væk! Hun råber efter os." Hans svarede: "Jeg er ikke sendt til andre end til de fortabte får af Israels hus." Men hun kom og kastede sig ned for ham og bad: "Herre, hjælp mig!" Han sagde: "Det er ikke rigtigt at tage børnenes brød og give det til de små hunde." Men hun

svarede: ”Jo, Herre, for de små hunde æder da af de smuler, som falder fra deres herres bord.” Da sagde Jesus til hende: ”Kvinde, din tro er stor. Det skal ske dig, som du vil.” Og i samme øjeblik blev hendes datter rask.

Prædiken

Tro og fornuft – som regel siger vi, at tro og fornuft er hinandens modsætninger. Troen kommer fra hjertet og fornuftens sted er hjernen, og ofte beskyldes fornuften for at ødelægge troen, gøre den kold og uvedkommende. Eller troen beskyldes for at være irrationel og holde fast i en overbevisning, som videnskaben for længst har lagt afstand fra.

Men evangelielæsningen til denne søndag, 2. søndag i fasten, er fuld af både fornuft og tro, og faktisk vil jeg mene, at troen og fornuften fungerer i et vidunderligt samspil, der giver fortællingen kraft, og som kan være yderst inspirerende for os i dag. Tro og fornuft er orienteringspunkter i fortællingen, som Jesus og den

kana'anæiske kvinde bruger til at navigere i et ukendt farvand.

Jesus og den kana'anæiske kvinde befinder sig virkelig i et ukendt farvand, for de befinder sig i kulturmødet. Jesus er draget mod nord, på grænsen mellem Gallilæa og det, der dengang kaldtes Fønikien. I Fønikien boede der også mange jøder, men selvfølgelig møder Jesus og disciplene og fremmede kulturer.

Man mærker modviljen mod kulturmødet i fortællingen. Jesus er jøde, og han er kommet til jøderne; han vil som udgangspunkt ikke have noget med en kana'anæisk kvinde at gøre; han nedlader sig end ikke til at svare på hendes henvendelse; i stedet vender han sig bort, og da disciplene mener, de bør sende hende væk, svarer han dem, at han "ikke er sendt til andre end de fortabte får af Israels hus." Det er den første nedladende afvisning af den fremmede kvinde, og havde hun ikke troet, så var fortællingen formentlig endt her, og vi havde måske aldrig læst om den. Kvinden var gået bort med uforettet sag, og Jesus og disciplene havde levet videre med en spildt mulighed for et

unik kulturmøde. Men kvinden tror, og det næste skridt hun tager, er meget modigt. Hun er netop blevet afvist, uden anden forklaring, end at hun er en fremmed, hvad i parentes bemærket snarere var reglen end undtagelsen på Jesu tid. På trods af den kolde skulder og uengagerede afvisning kaster hun sig ned for Jesu fødder og råber, ligesom hjorten skriger efter vand ved de udtørrede vandløb. Jesus, Guds søn, er hendes tilflugt i denne stund, og chancerne for et ordentligt svar strider faktisk imod enhver fornuft. Troen vover, hvad fornuften ikke turde håbe på.

Hvordan skal vi forstå den tro, der driver kvinden til at kaste sig ned for fødderne af Jesus? Er det den tro, man kan læse om i mit yndlingsleksikon, hjemmesiden wikipedia: At tro er en mere eller mindre aktiv overbevisning om sandheden af et udsagn? Jeg ville selvfølgelig ikke spørge på den måde, hvis jeg mente, at det var tilfældet. Troen, der driver kvinden til at kaste sig ned for Jesu fødder, udspringer af kærlighed og længsel. Det er ikke et spørgsmål om sandhed, det er et spørgsmål

om at ville det bedste for sine elskede. Kvinden vil det bedste for sin datter, og hun vil det i en sådan grad, at hun er villig til at ydmyge sig selv foran de fremmede, Jesus og hans disciple, der foragter hende. Men hun kaster sig også ned på grund af en længsel efter gudsnærvær. Med en datter, der plages af en dæmon, er det meget muligt, at hun føler sig som hjorten, der skriger efter vand ved det udtørrede vandløb. For hvor er Gud henne i denne nødens stund? Hun er magtesløs over for dæmonens plagen, og hun søger derfor ydmygt til Gud efter hjælp.

Og også i anden omgang ser det desværre ud til, at der ikke er nogen hjælp at hente hos Gud. For hun bliver afvist af Jesus, og det med en kritisk kommentar, der må falde som en syngende lussing mod kulturmødets mulighed. Jesus siger: ”Det er ikke rigtigt at tage børnenes brød og give det til de små hunde.”

Det er et lidet flatterende billede. Jesus sammenligner den kana'anæiske kvinde med de små hunde, og hunde blev på Jesu tid opfattet som urene dyr. Det er derfor en stærk fornærmelse, men måske hvad kvinden burde have

forventet i hendes situation. Hun har, mod alle konventioner, henvendt sig til fremmede mænd, og det gjorde kvinder bare ikke på den tid. Også på det punkt har hun udsat sig selv for en voldsom ydmygelse. Men kvinden lader sig ikke slå ud af Jesu kommentar. Hun fanger faktisk Jesus i hans eget billede og siger: ”Jo, Herre, for de små hunde æder da af de smuler, der falder fra deres herres bord.”

Midt i troens hengivelse, midt i den ydmygelse, kvinden har udsat sig selv for, for sit barn og sin tros skyld, giver kvinden det fornuftige argument, der er afgørende for Jesus: Vel skal familien have lov at spise, men den rest, der er tilovers, kan tilfalde hundene.

Tro og fornuft er orienteringspunkter i fortællingen, som Jesus og den kana'anæiske kvinde bruger til at navigere i et ukendt farvand. Og de er i et ukendt farvand, nemlig i kulturmødet, hvor kvinden på grund af sin tro har placeret sig selv i en meget udsat situation.

Tro og fornuft. Vel er hengivelsen af kvinden et stærkt udtryk for en tro, der trodser kulturelle grænser og bringer

hende ud i en situation, hvor hun satser alt, hvor hendes liv afhænger af, hvad Jesus vælger at gøre. Bliver hun afvist, har hun for altid ydmyget sig selv i en grad, så hun næppe vil blive anerkendt i sin egen egn igen. Men Jesus bliver endelig overbevist om, at han bør hjælpe hende, hendes tro har brudt murene ned mellem de to kulturer, hun har vovet noget, der var fuldkomment uacceptabelt, og det har hun gjort ved hjælp af tro, men Jesus bliver til sidst overbevist ved hjælp af et fornuftigt argument. Han overbevises af en kombination af tro og fornuft: Var det blevet ved fornuften havde kvinden aldrig vovet at kaste sig ned foran Jesus, og var det blevet ved troen, havde kulturmødet ikke fundet sted. Troen skaber forbindelsen mellem Jesus og kvinden, det er forudsætningen for mødet, men det møde bliver bekræftet af den kritiske fornuft, der hjælper Jesus til at sætte spørgsmålstegn ved sin egen holdning. Jesus stiller sig kritisk over for sig selv og lader fornuften overbevise ham om, at han faktisk kan anerkende denne kvindes tro, og at også hun er skal være elsket af Gud.

Tro og fornuft kan være orienteringspunkter i vores liv, som vi kan bruge til at navigere med i både kendte og ukendte farvande.

Når vi med Kierkegaard nødes til at springe ud på de 70.000 favne vand, når vi sætter vores liv på spil for troens skyld, så sætter vi ikke dermed fornuften ud af spil, for hvis vi gjorde det, ville vi straks drukne. Fornuft og tro er ikke modsætninger, men poler, orienteringspunkter, der beriger hinanden.

Men hvad går vores tro ud på? Hvor er de 70.000 favne vand, vi skal kaste os ud på? Hvornår sætter vi vores liv på spil for troen? I et land som Danmark med fred, stor homogenitet, lighed og nogenlunde retfærdighed; i et land hvor stort set alt fungerer, og hvor ulykker faktisk hører til sjældenhederne; hvad skal vi i sådan et land med tro? Troen kommer til udtryk ved det udtørrede vandløb, og i Danmark er der meget få udtørrede vandløb.

For mig at se handler troen om at give slip på kontrollen over livet, og så handle i tillid til, at vi er elskede. For det er,

når vi erkender vores dybe afhængighed af andre, at livet bliver livet værd.

Det vrimler med tilbud derude, der med fornuftige argumenter forsøger at overbevise os om, at hvis vi gør, som de siger: tager den rigtige slankekur, planlægger hverdagen efter et særligt mønster, stiller møblerne på den rigtige måde, dyrker sjov og målbevidst motion, eller mediterer hver dag efter bestemte principper; hvis vi gør, som de siger, så vinder vi kontrollen over os selv, så bliver vi vores egne kaptajner, så realiserer vi os selv. Men kristendommens svar på livets mening går i den helt anden retning: Giv slip på kontrollen og hengiv dig i tro til din Gud og din næste. Det er, ifølge kristendommen, sand selvrealisering. Og sådan er det, fordi selvrealisering er at elske og være elsket. Kun i mødet med andre, finder vi ud af, hvem vi rent faktisk er. Og i det møde er vi nødt til at handle i tro og tillid til, at det andet menneske også elsker os.

I evangelielæsningen virker troen og fornuften i et vidunderligt samspil, der er yderst inspirerende for vores

liv med andre mennesker. Troen er det grænsenedbrydende, der formår at vælte mure og skabe kontakt, mens fornuften hjælper os til kritisk at spørge ind til vores eget verdensbillede og lade os overraske af den anden.

Men også i vores forhold til Gud kan vi bruge troen og fornuften. For når vi har tiltro til, at bibelens fortællinger om Gud er en kærlighedshistorie, som vi hver ny dag skylder vores eksistens, vil vi hver dag gøre erfaringer, der kan bekræfte den tro. Det er fornuftigt at holde fast ved sådan en tro, og fornuften kan afsløre dybder i troen, vi ikke kendte, og, vigtigst af alt, udfordre troen, så den ikke bliver dumdristig!